

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ЖЕШУВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
УНІВЕРСИТЕТ ПРИКЛАДНИХ НАУК
МАЛОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВІТОЛЬДА
ПЛЕЦЬКОГО В ОСВЕНЦІМІ

A K A D E M I A
NAUK STOSOWANYCH
w ELBLĄGU

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ: ІННОВАЦІЇ, ВИКЛИКИ, ПЕРСПЕКТИВИ

Збірник тез доповідей за матеріалами
Міжнародної науково-практичної конференції

Мукачево
15 березня 2024 року

УДК 37.013:005.332.2:001.895(043.2)

*Рекомендовано до поширення через мережу Інтернет
науково-технічною радою Мукачівського державного університету
(протокол № 2 від «20» березня 2024 р.)*

A43

Актуальні проблеми розвитку педагогічної освіти: інновації, виклики, перспективи: збірник тез доповідей за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції (15 березня 2024 р., м. Мукачево). Мукачево : Вид-во МДУ, 2024. 313 с.

У збірнику представлено тези доповідей за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні проблеми розвитку педагогічної освіти: інновації, виклики, перспективи». Учасниками конференції розглянуто інноваційні технології у навчанні, викладанні англійської мови та зарубіжної літератури, інтегроване та адаптоване навчання здобувачів освіти, психолого-педагогічні проблеми викладання, навчання та виховання, професійний розвиток майбутнього фахівця, мовна політика та міжнародна співпраця в освіті та науці.

Видання розраховане на науковців, педагогів, викладачів, здобувачів вищої освіти, які займаються науково-дослідною роботою.

Редакційна колегія:

Щербан Т.Д. – д-р психол. наук, професор (голова);

Гоблик В.В. – д-р екон. наук, професор;

Теличко Н.В. – д-р пед. наук, професор;

Розман І.І. – д-р пед. наук, професор;

Кобаль В.І. – канд. пед. наук, професор;

Бопко І.З. – канд. пед. наук, доцент;

Максютова О.В. – PhD, провідний фахівець ВНТД

Відповідальність за достовірність фактів, власних імен, цитат, цифр та інших відомостей несуть автори публікації.

© Мукачівський державний університет, 2024

РОЗДІЛ 3. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ВИКЛАДАННЯ, НАВЧАННЯ ТА ВИХОВАННЯ

3. Schwartz S. H., Bardi A. Value hierarchies across culture. URL: https://pure.royalholloway.ac.uk/portal/files/1893335/schwartz_bardi_2001_value_hierarchies_across_cultures.pdf

4. Knapík Ján. The moral value orientations of university students. URL: <http://surl.li/purzc>

УДК:373.3.091.31:003-028.31

О. М. ХОМА,
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри теорії та методики початкової освіти,
Мукачівський державний університет,
Мукачево, Україна

РОЗВИТОК ЧИТАЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

Закон України «Про освіту», Концепція Нової української школи визначили інноваційні орієнтири у навчанні учнів української мови та читання. Мова йде про упровадження в освітній процес компетентнісного підходу. Поняття «компетентність» формулюється як динамічна комбінація знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно соціалізуватися, провадити професійну та / або подальшу навчальну діяльність (Законом України «Про освіту». Розділ 1, п.15) [1]. Таким чином, компетентність включає в себе навчання, виховання, розвиток та соціалізацію особистості.

Читацька компетентність трактується як здатність особи широко розуміти текст як частину повсякденного життя й навчальної діяльності, шукати нову інформацію, відтворювати та використовувати її, інтерпретувати зміст і формулювати умовиводи, осмислювати й оцінювати зміст і форму тексту тощо [3]. Означена проблема у центрі дослідження О. Вашуленко, В. Мартиненко, О. Савченко та інших. Відтак, В. Мартиненко зазначає, що читацька компетентність як складне багатоконпонентне особистісне утворення стосується опрацювання читачем текстів різних видів, а не лише художніх. Її компонентами є: мотиваційний, когнітивний, операційно-діяльнісний, рефлексивний [2, с.147].

У документі [3] проаналізовано стан сформованості читацької компетентності у здобувачів початкової освіти – належний й нижчий рівні. До нижчого рівня віднесено наявність недостатніх умінь: інтерпретувати та узагальнювати інформацію, зокрема визначати авторський задум, авторське бачення ситуації, описаної в тексті; формулювати комплексні висновки; розрізнявати головне й другорядне; виявляти значущі ідеї, пояснювати факти, розмежовувати факти і судження; тлумачити пряме й переносне значення слів; пов'язувати висловлювання героїв з їхніми характеристиками [3, с.10].

З метою розвитку читацької компетентності нами рекомендується дотримання таких педагогічних умов.

РОЗДІЛ 3. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ВИКЛАДАННЯ, НАВЧАННЯ ТА ВИХОВАННЯ

1. Мотиваційне забезпечення уроку читання. Сьогодні оволодіння здатністю читання є вкрай важливою. Це один із видів мовленнєвої діяльності. Нова інформація засвоюється різними шляхами, через читання у тому числі. Але для повсякденного життя цього замало: інформацію слід зрозуміти, сприйняти для себе чи відкинути.

Здобувач початкової освіти, не маючи досвіду, часто інтерпретує інформацію у колі своїх поглядів чи цінностей. Зважаючи на це, вчителю початкових класів необхідно здійснити підготовку до сприйняття тексту через продуману вступну бесіду. Вона має відображати значущість розуміння цього тексту, погляд автора на навколишній світ, причинно-наслідкові зв'язки між прочитаним й питаннями сьогодення. Застосування методу передбачення (прогнозування) допоможе учневі увійти в цю проблему, спрогнозувати наслідки тієї чи іншої події. Проте для розуміння тексту школяреві слід з'ясувати його лексичний склад. Словникова робота над текстом має охоплювати: пояснення нових слів, уточнення значення відомих, специфіки їх уживання у тексті (наприклад, у складі фразеологізмів); формувати культуру усного мовлення (слово – вимова). Текст як носій інформації покаже красу рідного слова, вживання його у прямому та переносному значеннях. Істина: чим більше знаю слів, тим краще спілкуюся – мотивуватиме молодших школярів до читання.

2. Застосування традиційних та інноваційних різновидів читання. Формування навичок правильного, свідомого, виразного читання сприятимуть різні види читання. Як показує професійна діяльність, цю роботу слід починати з традиційних видів читання: ланцюжкового, коментованого, вибіркового. З метою розвитку інтересу до художнього тексту використовувати інноваційні види: «диктор телебачення», «хвилею», «кольорове читання» та інші.

3. Використання інтерактивної, проєктної технологій, стратегії критичного мислення. Мова йде про застосування інноваційних методів, прийомів навчання, творчих вправ та завдань, що нададуть можливість висловити школяреві власний погляд на проблему. Наприклад, прийом «крісло автора» формуватиме в учня уміння ставити «авторові» проблемні запитання, інтерпретувати кінцівку художнього твору. Прийом «асоціативний куш» вчитиме молодшого школяра добирати асоціації, узагальнювати події, художні образи. Завдання до стратегії «Знаємо – хочемо дізнатися – дізналися» надасть можливість висловити читачеві власне бачення проблеми й визначити дискусійні питання для обговорення. Презентація проєктів до одного із художніх текстів (тематичних розділів) «занурить» молодшого школяра у проблему, розширить його кругозір, сприятиме розвитку самостійності.

Зауважимо, що урок української мови та читання повинен будуватися таким чином, щоб у його процесі формувалися у здобувачів початкової освіти демократичні та загальнолюдські цінності. Рідне слово має могутній вплив на розвиток національно-мовленнєвої особистості.

РОЗДІЛ 3. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ВИКЛАДАННЯ, НАВЧАННЯ ТА ВИХОВАННЯ

Отже, нами розкрито окремі педагогічні умови формування читацької компетентності в учнів початкової школи.

Список використаних джерел:

1. Закон України. Про освіту. URL: [https:// ips.ligazakon.net /document/T172145?an=2257](https://ips.ligazakon.net/document/T172145?an=2257).
2. Мартиненко В.О. Структура і зміст читацької компетентності молодших школярів. *Педагогічна освіта: теорія і практика*. 2013. Вип. 15. С. 145-151.
3. Рекомендації щодо формування читацької компетентності учнів на рівні початкової освіти. Український центр оцінювання якості освіти. URL: <hrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj / https://testportal.gov.ua/wp-content/uploads/2022/10/chygram-24-10-22.pdf>

УДК 373.3 : 37.018.1 (043.2)

СТЕФАНІЯ ЧІРІ,
здобувачка фахової передвищої освіти III-Г курсу
спеціальності 013 Початкова освіта,
ВСП «Гуманітарно-педагогічний фаховий коледж
Мукачівського державного університету»;
Д.Б. ГРЕГІРЧАК,
кандидат політичних наук,
завідувач навчально-виробничої практики,
ВСП «Гуманітарно-педагогічний фаховий коледж
Мукачівського державного університету»,
м. Мукачево, Україна

ДО ПИТАННЯ СІМЕЙНОГО ВИХОВАННЯ

Відомо, що сім'я є середовищем первинної соціалізації особистості. З перших днів життя людини соціальне середовище постає перед нею як система сімейної взаємодії. Батьки спочатку є єдиними носіями соціальних зв'язків і єдиною опосередкованою ланкою, яка пов'язує дитину зі світом. Це – складний вузол людських взаємин, що реалізуються в системі сімейної взаємодії й спілкування.

Оскільки мета виховання підростаючого покоління – це формування всебічно розвиненої особистості, сім'я здійснює моральне, розумове, трудове, естетичне та фізичне виховання. Професор Г. Васянович наголошує, що «розвиток підростаючого покоління, його моральний стан потребують не абстрактного, безликого підходу, а підходу на засадах родинного виховання» [2, с. 400]. Ефективність виховання дітей у сім'ї залежить від створення в ній належних умов. Головна умова сімейного виховання – міцний фундамент сім'ї, що базується на її непорушному авторитеті, любові до дітей і відданості обов'язку їх виховання, піднесенні ролі батьків у створенні та захисті домашнього вогнища. Процес виховання у сім'ї – це найважливіший засіб забезпечення існування наступності поколінь, це історичний процес входження підростаючого покоління життя суспільства. родина – це перший соціальний інститут у житті людини. Вона з раннього дитинства спрямовує свідомість, волю, почуття дитини. Під керівництвом батьків діти набувають свого першого

ЯК ВАЖЛИВА УМОВА ЕФЕКТИВНОСТІ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В УМОВАХ НУШ.....	183
ЄФРЕМОВА О. В. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ДИТЯЧИХ СТОМАТОЛОГІВ.....	185
ЖИЖАНОВ О. Ю. АКТУАЛІТЕТИ ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ НА УРОКАХ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ.....	186
ЖОРЕК-BIZOŃ MAŁGORZATA LANGUAGE AND SOCIAL BEHAVIOUR.....	188
КОСТЮ С. Й., АЛМАШІ С. І. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ГНУЧКОСТІ, АДАПТИВНОСТІ ТА ІННОВАЦІЙНИХ ПІДХОДІВ ДО ВИКЛАДАННЯ ТА ВИХОВАННЯ.....	190
КОТУБЕЙ В. Ф., ПОРИНЕЦЬ Є. В. КРИТИЧНЕ МИСЛЕННЯ ЯК ПСИХОЛОГО - ПЕДАГОГІЧНА СКЛАДОВА СУЧАСНОСТІ.....	192
ЛЕВКО М. І. ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИКЛАДАЧА ВИЩОГО ВІЙСЬКОВОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ.....	194
LULEK BARBARA THE USE OF INTERACTIVE TECHNOLOGIES IN THE EDUCATION OF JUNIOR SCHOOLCHILDREN: ADVANTAGES AND CHALLENGES	196
МАСЛОВА М. М. ФУНДАМЕНТАЛЬНІ ЦІННОСТІ ЄВРОПИ В УКРАЇНСЬКІЙ ОСВІТІ.....	197
МІХЕСЬВА Л. В., ЧОРНИЙ С. В. ШКІЛЬНИЙ БУЛІНГ ЯК РІЗНОВИД СУСПІЛЬНОЇ АГРЕСІЇ.....	199
МОРГУН А. В., ПЕТРОВА А. В. ПРОБЛЕМА ЧИТАННЯ В АСПЕКТІ СОЦІОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ.....	201
NECHERDA V. B. DEVELOPMENT OF PUPIL'S ASSERTIVENESS AS A PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL PROBLEM.....	203
NOWAK J. KONDYCJA PSYCHOSPOŁECZNA UCZNIÓW KLAS VI-VII SZKÓŁ PODSTAWOWYCH - RAPORT Z BADAŃ.....	205
POŁOK KRZYSZTOF ETHNOLINGUISTICS OR CULTURAL LINGUISTICS: CORRELATIVE ASPECTS.....	207
РОГУЛЬСЬКА О. О. АУДІЮВАННЯ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ЗАСІБ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ; ВИДИ АУДІЮВАННЯ.....	208
SOROKOSZ IRENA DYSKALKULIA - SPECYFICZNE TRUDNOŚCI U UCZENIU SIĘ MATEMATYKI	210
UBERMAN MARTA DEVELOPMENT OF CREATIVE SKILLS IN YOUNGER SCHOOLSCHOOL CHILDREN: PEDAGOGICAL STRATEGIES AND METHODS.....	212
ФЕДОРОВИЧ А. В. САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ ЯК ОСНОВА НАВЧАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ.....	214
ФЕДЮНІНА О. І. ВПЛИВ ТЕЛЕВІЗІЙНОЇ РЕКЛАМИ НА СОЦІАЛІЗАЦІЮ ДІТЕЙ У ШКІЛЬНОМУ ВІЦІ: АНАЛІЗ ТА ПЕРСПЕКТИВИ.....	216
FERUGA KRZYSZTOF FORMATION OF VALUE ORIENTATIONS IN UNIVERSITY STUDENTS.....	218
ХОМА О. М. РОЗВИТОК ЧИТАЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА.....	220
ЧІРІ СТЕФАНІЯ, ГРЕГІРЧАК Д.Б. ДО ПИТАННЯ СІМЕЙНОГО ВИХОВАННЯ.....	222

РОЗДІЛ 4. ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ

АНЩЕНКО В. О. КОУЧИНГ ЯК ІННОВАЦІЙНА ПЕДАГОГІЧНА ТЕХНОЛОГІЯ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ-ПЕНІТЕНЦІАРИСТІВ.....	225
ANTALOVTSI VIKTORIJA DEFINING THE TERM "READING TECHNIQUE" IN TEACHING FOREIGN LANGUAGE READING.....	227

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>